

פיסיקה למתמטיקאים

תנע קוי

1. חללית פולטת דלק בקצב קבוע α ובמהירות קבועה v_0 (ביחס לכדור"א). מסתה ההתחלתית (כולל הדלק) M_0 .

(א) מצאו את מהירותה כפונקציה של הזמן.

נסמן ב $M(t)$ את מסת החללית בזמן t . השינוי בתנע של החללית נתון ע"י $p_s = M(t)v(t)$

$$(1) \quad \frac{dp_s}{dt} = -Mg + \alpha v_0,$$

כאשר αv_0 התוספת לתנע כתוצאה מפליטת הדלק. נקבל אפוא את המשוואה הדיפרנציאלית הבאה עבור המהירות

$$(2) \quad \frac{dv}{dt} - \frac{\alpha}{M_0 - \alpha t} v = \frac{\alpha v_0}{M_0 - \alpha t} - g,$$

כאשר המסה נתונה ע"י $M(t) = M_0 - \alpha t$.¹ פתרון משוואה (2) עם תנאי ההתחלה $v(0) = 0$ הינו

$$(3) \quad v(t) = \frac{2(\alpha v_0 - M_0 g)t + \alpha g t^2}{2(M_0 - \alpha t)}.$$

(ב) מצאו את מיקומה כפונקציה של הזמן.

מאינטגרציה על המהירות בתוספת תנאי ההתחלה $x(0) = 0$ נקבל

$$x(t) = \frac{(2M_0 g - \alpha g t - 4\alpha v_0)\alpha t + 2M_0(M_0 g - 2\alpha v_0) \ln(1 - \alpha t/M_0)}{4\alpha^2}.$$

(ג) מצאו את המהירות המינימלית בה נפלט הדלק כך שהחללית תימלט משדה הכבידה של כדור"א, בהנחה ש 50% ממסתה הינה דלק. מהירות הבריחה מכדור"א v_E מתקבלת (בקרום טוב) ממשוואת שימור האנרגיה

$$\frac{1}{2} m v_E^2 = m g R_E,$$

---

¹נשים לב כי משוואה (1) תקפה עבור זמנים $0 < t < t^*$ כאשר $t^* \leq M_0/\alpha$

(3) כאשר $R_E \simeq 6.3 \times 10^6 m$ רדיוס כדור הא"א. מהצבת $t = M_0/2\alpha$ ב (3) והשוואה ל $v_E = \sqrt{2gR_E}$ נקבל את המהירות המינימלית²

(4)
$$v_{0\min} = \frac{3}{4} \frac{M_0 g}{\alpha} + \sqrt{8gR_E}.$$

---

²שני הביטויים באגף ימין של (4) מאותו סדר גודל עבור $M_0 \sim 10^6 Kg$ (מסת מעבורת החלל Discovery למשל הינה 2030 טון) ו $\alpha \sim 10^3 Kg/s$